

การพัฒนาชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามหลักการขององค์การสหประชาชาติ (UN) Southern Border Community Development via the United Nations Principles

ยุทธนา กาเด็ม
Yutthana Kadem

หลักสูตรการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000
Program of Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Muang, Yala 95000. Thailand

Corresponding author, e-mail: yutthana.k@yru.ac.th

(Received: Jun 26, 2019; Revised: Aug 6, 2019; Accepted: Aug 14, 2019)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้เป็นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ บูรณาการประยุกต์องค์ความรู้เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นภายใต้การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีการขับเคลื่อนโครงการ กิจกรรม แผนงานและแผนยุทธศาสตร์ อย่างเป็นรูปธรรมที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เป็นการนำหลักการพัฒนาชุมชนขององค์การสหประชาชาติ (UN) มาเป็นแนวทางหลักในการวิเคราะห์การพัฒนาชุมชนของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและสิ่งแวดล้อมนั้นจะต้องยกระดับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เช่น การพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต การแก้ปัญหา การส่งเสริมชุมชนเข้มแข็ง การใช้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างรายได้ด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติด้วยการดำเนินกลยุทธ์การขับเคลื่อนเครือข่ายชุมชนศรัทธาหรือ “กำปงตักวา” (Kampung Taqwa) การเพิ่มประสิทธิภาพและกระบวนการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าทางการเกษตร การพัฒนาอุตสาหกรรมฮาลาลอย่างครบวงจร การส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา สตรีและเยาวชน รวมทั้งการน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อเป็นการกระตุ้น ส่งเสริมสนับสนุน เปิดโอกาสให้เกิดการใช้ศักยภาพด้านทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติและจุดเด่นด้านภูมิศาสตร์มาเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนให้บรรลุเป้าหมายในการสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นกับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ : การพัฒนาชุมชน จังหวัดชายแดนภาคใต้ ชุมชนศรัทธา กำปงตักวา

Abstract

This paper analyzes, synthesizes, applies, and integrates bodies of knowledge to explain the phenomenal actions led by the public, private, and civil sectors in the three southern border provinces. These relevant parties employ the United Nations' (UN) community development principles as their primary analytical strategy and the aims are to develop the southern border communities using concrete actions (i.e., projects, activities, action plans, and strategic plans). These developmental actions' key targets are to provide economical, social, political, administrative, and environmental enhancement and transformation for the southern border area so that it can truly satisfy the local needs. The

transformational and developmental actions include a way-of-life-based community development; community strengthening and problem-solving; an economic development through community-based strategic revenue generation; a natural-resource conservation by Community of Faith or “Kampung Taqwa”; a productivity enhancement and value addition for agricultural products; a holistic Halal industry development; role strengthening for community leaders, religious leaders, women, and youths; and an implementation of a royal concept, “understand, achieve, and develop.” These actions are executed to stimulate, foster, facilitate, and provide opportunities for the communities to maximize their human- and natural-resource utilization so that, in conjunction with the area’s geographical advantage, its communities can become truly developed and remain peaceful.

Keywords: Community development, Southern Border Provinces, Community of faith, Kampung Taqwa

บทนำ

การพัฒนาประเทศตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา ทำให้ประเทศไทยมีระดับการพัฒนาที่สูงขึ้นตามลำดับ ได้แก่ เศรษฐกิจมีขนาดใหญ่ขึ้น มีฐานการผลิต การบริการที่มีความเข้มแข็งโดดเด่นในหลายสาขา รวมทั้งเกิดความร่วมมือกับต่างประเทศทั้งในรูปทวิภาคี พหุภาคี รวมถึงความร่วมมือกับประเทศในอนุภูมิภาคอาเซียนเกิดการขยายโอกาสด้านการค้า การลงทุนเพิ่มขึ้น ในขณะที่โครงสร้างพื้นฐานและการบริการทางสังคมมีการพัฒนาอย่างครอบคลุมทำให้รายได้ประชาชนสูงขึ้นและปัญหาความยากจนลดลง อย่างไรก็ตามโครงสร้างเศรษฐกิจไทยยังคงมีการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจและสังคมโลกแบบก้าวกระโดดทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามปัจจัยภายนอก ในขณะที่ความสามารถในการแข่งขันปรับตัวช้า เนื่องจากการยกระดับห่วงโซ่มูลค่าด้านการเกษตร อุตสาหกรรมและบริการด้วยการใช้องค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมยังดำเนินการอย่างล่าช้า ประกอบกับประเทศไทยประสบปัญหาในการพัฒนาประเทศหลายด้าน เช่น การพัฒนาคุณภาพประชากร คุณภาพการศึกษา คุณภาพบริการสาธารณะและบริการสาธารณสุข นอกจากนี้ยังมีความมีความเหลื่อมล้ำเกิดขึ้นในสังคม โดยปัญหาดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงปัญหาการจัดการของภาครัฐที่ขาดประสิทธิภาพและการปฏิรูปกฎหมายในการพัฒนาประเทศยังมีความล่าช้า ดังนั้นการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560 - 2564) จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมความพร้อมวางรากฐานของประเทศไทยในระยะยาวให้มุ่งต่อยอดผลสัมฤทธิ์ของแผนที่สอดคล้องเชื่อมโยงรองรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไปตลอดระยะเวลา 20 ปี ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2560-2579) นอกจากนี้ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ได้วางแนวทางการยกระดับสถานะของประเทศด้วยการกำหนดกรอบแนวคิดและหลักการที่สำคัญ คือ 1) การน้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม 3) การสนับสนุนและส่งเสริมแนวคิดการปฏิรูปประเทศ และ 4) การพัฒนาสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยในด้านสังคมนั้นมีประเด็นปัญหาที่น่าสนใจคือ คนไทยยังมีปัญหาเชิงคุณภาพในด้านสุขภาพ ด้านการเรียนรู้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มคนในสังคมระดับต่าง ๆ เกิดความไม่ยอมรับในความคิดเห็นที่ต่างกันอย่างส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในสังคม วัฒนธรรมอันดีงามของไทยเริ่มเสื่อมถอยและสังคมไทยมีแนวโน้มเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการยกระดับการศึกษาให้มีคุณภาพ และมีความเท่าเทียมภายใต้แนวทางการพัฒนารูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง (National Strategy Secretariat Office, 2019, p.11)

หากวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาชุมชนพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ตามแนวทางของ Internal Security Operations Command (2017, Online) พบว่ายังคงประสบกับปัญหาในการพัฒนาชุมชน เนื่องจากตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้เกิดปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จากหลายสาเหตุ เช่น ความแตกต่างด้านเชื้อชาติ ศาสนา อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ทศนคติ

ความเชื่อ พฤติกรรมของท้องถิ่นซึ่งล้วนแต่เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน ละเอียดย่อย มีความเชื่อมโยงในหลายมิติ นอกจากนี้มีกลุ่มคนบางกลุ่มที่มีอุดมการณ์ที่ต้องการเอกราชในการปกครองตนเองได้นำประเด็นปัญหาดังกล่าวมาเป็นเงื่อนไขในการใช้ความรุนแรงทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชนและระหว่างประชาชนด้วยกันเองเพิ่มมากขึ้น โดยจากการศึกษาของ Southern Border Provinces Administrative Centre (2013, Online) ยังพบปัญหาโครงสร้างทางสังคมในพื้นที่ที่มีช่องว่างในเรื่ององค์ความรู้ การขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การไม่สามารถเข้าถึงการให้บริการของรัฐทำให้เกิดช่องว่างทางความคิด ทศนคติ ความเชื่อจนกลายเป็นความขัดแย้งทางสังคม รวมไปถึงปัญหาใหม่ที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น คือ ปัญหายาเสพติด ปัญหาภัยแทรกซ้อนอื่น ๆ ฉะนั้นรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยจึงให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ห่างไกลจากศูนย์กลางการบริหารราชการส่วนกลางและมีพื้นที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีวัฒนธรรมคล้ายคลึงกัน ทั้งด้านสังคม ศาสนา วัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ

ดังนั้นการพัฒนาชุมชนบริบทพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยวิธีการ รูปแบบที่หลากหลายผ่านกระบวนการทำงานและการขับเคลื่อนพื้นที่ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยบทความนี้ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยการนำข้อมูลทางวิชาการ เช่น บทความวิจัย บทความวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาอธิบายเพื่อให้เกิดความเข้าใจสามารถเชื่อมโยงกับบริบทพื้นที่ในการนำเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในมุมมองที่หลากหลายซึ่งเป็นแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอตามแนวทางหลักการพัฒนาชุมชนขององค์การสหประชาชาติ (United Nations) (Sapauppatam, 2015, p.39) ที่ระบุว่า การพัฒนาชุมชนให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) การพัฒนาชุมชนต้องสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชนเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนโดยรวม ต้องเป็นโครงการเอนกประสงค์ที่ช่วยแก้ปัญหาได้หลายด้าน 2) การพัฒนาชุมชนต้องดำเนินการเพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติของประชาชนในชุมชน พร้อมกับการดำเนินงานตามกิจกรรมหรือโครงการที่มุ่งให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างเต็มที่ 3) การพัฒนาชุมชนต้องแสวงหาผู้นำท้องถิ่น สนับสนุนส่งเสริมพัฒนาผู้นำชุมชนตามลักษณะของกิจกรรมหรือความจำเป็นของชุมชน ต้องยอมรับเปิดโอกาสให้สตรีและเยาวชนได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาชุมชน 4) การพัฒนาชุมชนรัฐต้องจัดบริการพร้อมให้การสนับสนุนส่งเสริมงานของประชาชน ต้องมีการวางแผนงานเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบ เกิดความคล่องตัว มีประสิทธิภาพและ 5) การพัฒนาชุมชนต้องสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและนานาชาติมีส่วนร่วมในการพัฒนา ต้องมีการวางแผนให้เกิดความเจริญแก่ชุมชนที่สอดคล้องกับความเจริญในระดับชาติ ซึ่งมีประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำผลการศึกษาศึกษาไปบูรณาการประยุกต์กับการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อใช้สนับสนุนการทำหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชนและภาคประชาสังคม สำหรับใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของจังหวัดชายแดนภาคใต้

ความหมายของการพัฒนาชุมชน

“การพัฒนาชุมชน” หรือ “Community development” ได้มีผู้ให้ความหมายที่หลากหลายแตกต่างกัน ดังนี้

Division of technical services and planning (2008, p.12) ได้นิยามว่า “การพัฒนาชุมชน” เป็นกระบวนการให้การศึกษา (Educational process) แก่ประชาชนเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ (Self – reliance) หรือช่วยตนเองได้ (Self – help) ในการคิด ตัดสินใจ ดำเนินการแก้ปัญหา ตลอดจนตอบสนองความต้องการของตนเองและส่วนรวม ภายใต้หลักการพัฒนาชุมชน คือ หลักประชาชน ดังนี้ 1) เริ่มต้นที่ประชาชน มองโลก มองชีวิต มองปัญหาจากทัศนะของประชาชนเพื่อให้เข้าใจปัญหาความต้องการของประชาชนเพื่อให้เข้าถึงชีวิต จิตใจของประชาชน 2) ร่วมกับประชาชน ไม่ใช่ทำงานให้แก่ประชาชนเพราะจะทำให้เกิดความคิดมาทวงบุญทวงคุณจากประชาชนได้ในภายหลัง การที่จะทำให้ประชาชนเข้าใจปัญหาของตนเองและมีกำลังลุกขึ้นต่อสู้กับปัญหา ช่วยกันคิด ช่วยกันแก้ไขปัญหา นั้น ย่อมมีหนทางที่จะกระทำได้โดยไม่ยากหากเข้าใจ

ปัญหาและเข้าถึงจิตใจประชาชนและ 3) ยึดประชาชนเป็นหลัก ประชาชนต้องเป็นผู้กระทำการพัฒนาด้วยตนเองไม่ใช่เป็นผู้ถูกระทำหรือฝ่ายรองรับข้างเดียว เพราะผลของการกระทำการพัฒนานั้นตกอยู่ที่ประชาชนโดยตรง

Office of Provincial Administration Development and Promotion Ministry of the Interior (2019, Online) ได้นิยามว่า “การพัฒนาชุมชน” เป็นกระบวนการที่พยายามเปลี่ยนแปลงแนวความคิดทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยร่วมมือกันพัฒนาให้ชุมชนเป็นชุมชนที่ดี สร้างความรู้สึกรัก ผูกพันต่อชุมชนของตน เป้าหมายของการพัฒนาชุมชนต้องเร่งพัฒนาให้มีความเจริญเกิดขึ้น คือ การพัฒนาตัวบุคคล หมายถึง การกระทำใด ๆ ก็ตามที่ทำให้บุคคลมีสติปัญญาเฉลียวฉลาดขึ้นหรือทำให้คนเป็นคนที่มีคุณภาพ แม้ว่าการพัฒนาชุมชนจะมุ่งเอาการพัฒนาคนเป็นประการสำคัญก็ตาม การพัฒนาทางวัตถุก็มีความจำเป็นไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน เช่น การสร้างถนน โรงพยาบาล โรงเรียน ประปา ไฟฟ้า เป็นต้น ต้องพัฒนาไปพร้อม ๆ กันตามความจำเป็น

United Nation (1955, p.6) ได้นิยามว่า “การพัฒนาชุมชน” เป็นกระบวนการสร้างเสริมความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ชุมชนด้วยการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง การพึ่งตนเองอย่างแท้จริง โดยเป็นความคิดริเริ่มของประชาชนในชุมชน รวมทั้งกระบวนการรวมกำลังระหว่างประชาชนในชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของชุมชนให้เจริญยิ่งขึ้นทำให้ประชาชนสามารถอุทิศตนเองเพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติได้อย่างเต็มที่

ดังนั้นการพัฒนาชุมชนในความหมายโดยรวมจึงหมายถึง กระบวนการพัฒนาคน กลุ่มคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถ มีศักยภาพในการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้การขับเคลื่อนของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนส่งเสริมให้การพัฒนาชุมชนประสบความสำเร็จตามขีดความสามารถที่มีอยู่ ด้วยวิธีการ เครื่องมือในการพัฒนาคนในชุมชนให้มีความพร้อมที่จะรองรับการพัฒนา ควบคู่กับการให้สิทธิเสรีภาพและเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

ความสำคัญของการพัฒนาชุมชน

นักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาชุมชนไว้หลายทัศนะที่แตกต่างกันความคิดเห็น จากการศึกษาของ Wasi (1988, Online) ได้ศึกษารวบรวมข้อมูลประสบการณ์ของการพัฒนาชุมชน สามารถสรุปได้ว่าการพัฒนาชุมชนนั้นมีแนวความคิดที่แตกต่างกันตามลักษณะภูมิประเทศ โดยมีความสำคัญ ดังนี้ 1) มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญของชุมชนและปรัชญาของการพัฒนาชุมชนมีความเชื่อมั่นในพลังความสามารถของมนุษย์ การดำรงอยู่หรือการล่มสลายของชุมชน การพัฒนาชุมชนจะเจริญหรือเสื่อมถอยของชุมชนขึ้นอยู่กับคนในชุมชนเป็นสำคัญ 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะมาช่วยกันพัฒนาชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับผิดชอบในทุก ๆ เรื่องทุกขั้นตอน ทั้งร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมการประเมินผลและร่วมรับผิดชอบที่เกิดขึ้น 3) การช่วยเหลือตนเองของคนในชุมชนจากความเชื่อในปรัชญาเรื่องศักยภาพพลังความสามารถของชุมชนแล้วการพัฒนาชุมชน จึงเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถของประชาชนให้สามารถพัฒนาชุมชนได้ด้วยตนเอง การขอความช่วยเหลือจากภายนอกต้องเป็นสิ่งที่เกินความสามารถของคนในชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ ทั้งด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม คุณธรรมและสุขภาพที่ดี 4) การใช้ทรัพยากรในชุมชน ซึ่งการพัฒนาชุมชนนั้นผลประโยชน์ต้องเกิดขึ้นในชุมชน ดังนั้นนอกจากการพัฒนาด้วยการช่วยเหลือตนเองของคนในชุมชนแล้วจะต้องใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ รวมถึงทรัพยากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่มีอยู่ในชุมชนที่ไม่หวังพึ่งพาจากภายนอกชุมชน ในเรื่องของการใช้ทรัพยากรเพื่อพัฒนาชุมชนนี้ ส่วนหนึ่งก็ต้องเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ 5) การริเริ่มของประชาชนในชุมชน ปรัชญาของการพัฒนาชุมชนเชื่อในสิทธิเสรีภาพของคน การพัฒนาชุมชนต้องเกิดจากความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในชุมชน โดยประชาชนเป็นผู้ริเริ่มในการจัดทำโครงการไม่ใช่ถูกกำหนดโดยบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกชุมชน การดำเนินงานพัฒนาในขั้นตอนต่าง ๆ ต้องให้ประชาชนในชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบ หน่วยงานอื่น ๆ ควรเป็นหน่วยงานที่คอยส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น

แนวความคิดดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นได้โดยวิธีให้การศึกษาแก่ประชาชนในชุมชนจนมีความรู้ความสามารถในระดับที่เรียกว่าคิดเป็นทำเป็นจนมีความสามารถที่จะค้นพบปัญหาวิธีการแก้ไขปัญหาและดำเนินการแก้ไขปัญหได้ด้วยตนเอง 6) ชีตความสามารถของชุมชนและรัฐบาล การพัฒนาชุมชนมุ่งเน้นให้ดำเนินการโดยคนและทรัพยากรในชุมชนเป็นสำคัญ เพราะรัฐบาลมีขีดความสามารถจำกัดทั้งบุคลากร งบประมาณ ระบบบริหารและดำเนินงานพัฒนา ส่วนประชาชนในชุมชนก็มีขีดจำกัดในเรื่องความไม่พร้อมของคนและทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนาไม่เพียงพอ ดังนั้นหากจะมีการดำเนินงานพัฒนาชุมชนใดชุมชนหนึ่งจึงจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในชุมชนและภาครัฐบาลที่คอยให้การสนับสนุน 7) การร่วมมือระหว่างรัฐบาลกับประชาชน การพัฒนาชุมชนจะประสบความสำเร็จได้ต้องเกิดจากการร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลกับประชาชนโดยไม่ปล่อยให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบเพียงฝ่ายเดียว 8) การพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จ การพัฒนาชุมชนต้องดำเนินการไปพร้อมกันหลาย ๆ ด้าน จะมุ่งพัฒนาด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ เพราะกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนมีหลายกิจกรรม การดำเนินกิจกรรมต้องสอดคล้องเป็นแนวทางเดียวกันเพื่อประหยัดแรงงาน งบประมาณและเวลา 9) ความสมดุลในการพัฒนา การพัฒนาชุมชนมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการหลายด้านไม่ใช่มีเพียงกิจกรรมเดียวต้องดำเนินการไปพร้อม ๆ กันในทุกด้านไม่มุ่งในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพราะทุกกิจกรรมมีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด จึงต้องคำนึงถึงความสมดุลในการพัฒนาและ 10) การศึกษาภาคชีวิต การพัฒนาชุมชนมีลักษณะให้การศึกษาแก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ Sonwa (2018, p.506) ที่ได้เสนอแนะเพิ่มเติมว่าการพัฒนาชุมชนเป็นการเปลี่ยนแปลงสร้างสรรค์อย่างมีกระบวนการเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบมีโครงสร้าง มีแบบแผนหรือการมีการกำหนดเป้าหมายที่แน่นอน อาจจะเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนหรือเป็นการกระทำร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งนี้เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เช่น เศรษฐกิจ การศึกษาสุขภาพอนามัย วัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

ดังนั้นการพัฒนาชุมชนจึงมีความสำคัญต่อยุคสมัยปัจจุบัน เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาการต่าง ๆ ส่งผลให้ชุมชนต้องมีการปรับตัว โดยสมาชิกจะต้องสร้างความร่วมมือในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาชุมชนให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน ด้วยรูปแบบ เทคนิค วิธีการและกระบวนการพัฒนาที่เหมาะสมกับชุมชน ฉะนั้นผู้นำชุมชนหน่วยงานที่รับผิดชอบจึงต้องมีความรู้ ความสามารถและความเข้าใจในการใช้ศักยภาพของชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเต็มกำลังความสามารถ จึงจะทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้อย่างแท้จริง

การพัฒนาชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ในบริบทองค์การสหประชาชาติ (UN)

เพื่อให้การพัฒนาชุมชนบริบทพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการช่วยกันพัฒนาชุมชนด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติการและร่วมรับผิดชอบ โดยมีเป้าหมาย คือการยกระดับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดความเท่าเทียมกับพื้นที่อื่น ๆ ด้วยการดึงศักยภาพด้านทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติและจุดเด่นด้านภูมิศาสตร์มาเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน ในบทความนี้จะนำเสนอการพัฒนาชุมชนบริบทพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในมุมมองของผู้เขียน ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์จากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัย เอกสารที่เกี่ยวข้องในมิติการศึกษา มิติสังคม มิติเศรษฐกิจ มิติการเมือง มิติการปกครอง มิติสิ่งแวดล้อมแล้วประยุกต์กับหลักการพัฒนาชุมชนขององค์การสหประชาชาติ (United Nations, 2019, Online) ดังนี้

1. การพัฒนาชุมชนต้องสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชนเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนโดยรวม ต้องเป็นโครงการเอนกประสงค์ที่ช่วยแก้ปัญหาได้หลายด้าน จากแนวทางการพัฒนาชุมชนบริบทพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ระยะเวลาที่ผ่านมาภาครัฐบาล ภาคเอกชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการสำรวจความต้องการที่แท้จริงของประชาชนเพื่อหาทางออกในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน โดยผลการศึกษาเรื่องความต้องการที่แท้จริงของประชาชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดยะลา ปัตตานีและนราธิวาส) ของ College of Islamic Studies, Prince of Songkla University, Yala Islam College & Office of The Permanent Secretary for Interior (2005, p.56) ได้

สะท้อนข้อมูลที่น่าสนใจว่าประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความต้องการด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ส่งเสริมการบริหารจัดการโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น 2) การยอมรับเอกลักษณ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรมและ 3) สร้างและส่งเสริมความเป็นธรรม ความเท่าเทียมในสังคม จากความต้องการของประชาชนดังกล่าวภาครัฐได้ดำเนินการในรูปแบบของการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่โดยเฉพาะความต้องการในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วยการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ.2560 – 2562 (Southern Border Provinces Administrative Centre, 2017, Online) เช่น ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยการดำเนินกลยุทธ์ ดังนี้ 1) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและกระบวนการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรและการตลาดอย่างเป็นระบบครบวงจร รวมทั้งการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล 2) การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพแรงงานในท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน 3) การพัฒนาอุตสาหกรรมฮาลาลอย่างครบวงจรและ 4) การเพิ่มบทบาทของประชาชน ภาคประชาสังคม ชุมชนและองค์กรท้องถิ่นในการคุ้มครองดูแล จัดสรร พื้นฟูพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบ

2. การพัฒนาชุมชนต้องดำเนินการเพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติของประชาชนในชุมชน พร้อมกับการดำเนินงานตามกิจกรรมหรือโครงการที่มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างเต็มที่ การพัฒนาชุมชนบริบทพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปัจจุบันภาครัฐบาล ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาพื้นที่ในหลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะทิศทางการพัฒนาพื้นที่ด้วยการใช้ศักยภาพของชุมชนเป็นฐานในการร่วมกันแก้ปัญหาเพื่อสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เช่น “เครือข่ายชุมชนศรัทธา” หรือ “กำปง ตักวา” เป็นการสร้างชุมชนด้วยความศรัทธาภายใต้กรอบศาสนาอิสลามที่มีการเชื่อมโยงการพัฒนาชุมชนตามหลักการศาสนาและบรรทัดฐานของการปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามของคนในชุมชนเพื่อสร้างความไว้วางใจทำให้เกิดการยอมรับ โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาที่สำคัญ 4 ประการ 1) การพัฒนาวิถีชุมชนให้สอดคล้องกับหลักการและแนวทางศาสนา 2) การพัฒนาชุมชนหรือหมู่บ้านให้เกิดสันติสุข 3) การฟื้นฟูวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชนและ 4) การวางรากฐานพัฒนาแบบพึ่งตนเองของชุมชน ภายใต้แนวคิดที่ว่า “การใช้หลักศาสนาสร้างศรัทธาและการพัฒนาโดยชุมชน” (Chitniratna, 2011, p.35) รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาอาชีพผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจทั้งระบบ ยกระดับรายได้ประชาชนให้สูงขึ้นภายใต้แนวคิด คือ การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่สอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละพื้นที่ กำหนดให้มีศูนย์กลางของแต่ละพื้นที่และให้สิทธิพิเศษในด้านการค้า ด้านภาษี ด้านการใช้แรงงานต่างด้าว เพื่อดึงดูดให้มีการลงทุน เช่น การสร้างโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร การสร้างโรงแรม ศูนย์การค้า เป็นต้น โดยใช้ความสมบูรณ์ ความพร้อมของการพัฒนาในการเป็นเมืองต้นแบบเชื่อมโยงไปสู่พื้นที่อื่น ๆ (Southern Border Provinces Administrative Centre, 2018, p.16)

3. การพัฒนาชุมชนต้องแสวงหาผู้นำท้องถิ่น สนับสนุนส่งเสริมพัฒนาผู้นำชุมชนตามลักษณะของกิจกรรมหรือความจำเป็นของชุมชน ต้องยอมรับเปิดโอกาสให้สตรีและเยาวชนได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนา ซึ่งการพัฒนาชุมชนบริบทพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2560-2562 (Southern Border Provinces Administrative Centre, 2019, p.40) ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าว โดยมีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพเสริมสร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำชุมชนหรือผู้นำท้องถิ่น (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ฯลฯ) โดยเน้นการปฏิบัติการทางสังคม จิตวิทยาและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน พร้อมทั้งพัฒนาทักษะการจัดการตนเองของคณะกรรมการหมู่บ้าน สนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถและทักษะชีวิตให้แก่เยาวชนเป้าหมาย กลุ่มเสี่ยงจากภัยความมั่นคง เสริมสร้างให้ประชาชนและชุมชนมีจิตสำนึกด้านความมั่นคง มีภูมิคุ้มกันอยู่อย่างยั่งยืน โดยสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคน ชุมชน หมู่บ้านบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมให้กับผู้นำชุมชน หมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มองค์กรชุมชน สภาองค์กรชุมชนและองค์กรภาคประชาสังคม รวมทั้งผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อสร้างผู้นำ

ชุมชนด้านความมั่นคง ตลอดจนประชาชนทั่วไปในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ที่ผ่านมาได้เปิดโอกาสในการสนับสนุนส่งเสริมบทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนมากยิ่งขึ้น โดยผลการศึกษาเรื่องผู้หญิงกับการสร้างสันติภาพชายแดนใต้ของ Pluemjai & Sungkharat (2015, p.225) ได้นำเสนอผลการศึกษาที่น่าสนใจว่า ปัจจุบันสตรีในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาชุมชนในลักษณะการสร้างสันติภาพด้วยการใช้วิธีการสันติวิธี ซึ่งมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ 1) การเยียวยา เยี่ยมเยือนและดูแลให้การช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ 2) ส่งเสริมศักยภาพผู้หญิงให้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาผ่านโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยกลุ่มผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ 3) การประสานความเข้าใจระหว่างผู้ได้รับผลกระทบกับหน่วยงานรัฐและ 4) การเปิดพื้นที่การทำงานในชุมชนเพื่อความยั่งยืน ทั้งนี้บทบาทดังกล่าวเปรียบเสมือนฟันเฟืองที่นำมาสู่การสร้างสันติภาพในการทำงานช่วยเหลือสังคม ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ Thai Health Promotion Foundation (2019, Online) ที่ระบุว่า การมีพื้นที่สาธารณะในการทำงานภาคประชาสังคมนำไปสู่การยอมรับบทบาทของกลุ่มผู้หญิงที่มีส่วนร่วมในการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนใต้มากยิ่งขึ้น ส่วนเยาวชนได้เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากในการพัฒนาชุมชนในรูปแบบของการลงพื้นที่ชุมชน ด้วยการนำองค์ความรู้ที่เกิดจากห้องเรียนไปประยุกต์เพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น โครงการพัฒนาผู้นำองค์กรเยาวชน โครงการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรเยาวชน โครงการผู้นำชุมชน เป็นต้น

4. การพัฒนาชุมชนรัฐต้องจัดบริการพร้อมให้การสนับสนุนเสริมงานของประชาชน ต้องมีการวางแผนงานเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบ เกิดความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ จากแนวทางดังกล่าว การพัฒนาชุมชนบริบทพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันภาครัฐบาลได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาพื้นที่ด้วยการชูจุดเด่นด้านอาชีพการมีงานทำด้วยการส่งเสริมการรวมกลุ่มทำงานแบบบูรณาการขับเคลื่อนกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม เช่น การส่งเสริมสนับสนุนของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ในการขับเคลื่อนโครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ได้มีการบูรณาการทำงานกับกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เครือข่ายภาคประชาชน ภาคประชาสังคมและสถาบันการศึกษาทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค เพื่อร่วมพัฒนาขับเคลื่อนโครงการตามนโยบายของรัฐบาลตามแนวทางโครงการเมืองต้นแบบที่ต้องการให้จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็น “เมืองแห่งปศุสัตว์” จึงเกิดเป็นโมเดลการขับเคลื่อนภายใต้ “โครงการ 3 ด้า 1 ทอง มหัตศรัยสามเหลี่ยมชายแดนใต้” ซึ่งเป็นโครงการที่นำเอาพันธุ์สัตว์ที่มีความโดดเด่นในพื้นที่ประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่ลงมาในพื้นที่นิยมบริโภคมาผลักดัน ขับเคลื่อน ให้มีความโดดเด่นและมีมูลค่าทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น สำหรับ “สามด้าแรก” หมายถึง แพะดำ (แบล็คเบงกอล) แกะดำ (ซานด้าอินส) และโคดำ “ส่วนหนึ่งทอง” หมายถึง ไก่เบตง ซึ่งชนรอบตัวมีชื่อเสียงทอง โดยมีเป้าหมายเพื่อให้อาชีพปศุสัตว์เป็นอาชีพของประชาชนที่เชื่อมโยงเกษตรฐานราก รวมทั้งส่งเสริมการปศุสัตว์โดยเน้นไปที่สัตว์เศรษฐกิจที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เป็นความต้องการของประชาชนเพื่อป้อนเข้าสู่ตลาดการค้าทั้งในและต่างประเทศ (Southern Border Provinces Administrative Centre, 2019, p.36) นอกจากนี้ภาครัฐยังมีการสร้างโอกาสในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การค้าชายแดน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ ส่งเสริมฐานการเกษตรหลักที่มาจากชุมชน อาทิ ยางพารา การประมง เป็นต้น เพื่อให้เพียงพอในเชิงพาณิชย์ สนับสนุนอุตสาหกรรมฮาลาลที่มีผลต่อการสร้างงาน สร้างรายได้ของประชาชน โครงการเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน การกระจายอุตสาหกรรมบริการ การท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาการว่างงาน รวมทั้งการให้สิทธิพิเศษเพื่อสร้างแรงจูงใจในการลงทุนและส่งเสริมบทบาทธุรกิจเอกชนให้พร้อมรองรับการขยายตัวของประชาคมอาเซียน

5. การพัฒนาชุมชนต้องสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและนานาชาติได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและต้องมีการวางแผนให้เกิดความเจริญแก่ชุมชนที่สอดคล้องกับความเจริญในระดับชาติ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2560-2562 ได้ให้ความสำคัญกับการน้อมยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนในระดับท้องถิ่น

ระดับชาติ และนานาชาติ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแก้ไขปัญหาของพื้นที่ภายใต้นโยบายการยึดมั่นในหลักการแก้ไขปัญหาโดยใช้แนวทางสันติวิธีด้วยการแปรเปลี่ยนความขัดแย้งจากการใช้แนวทางรุนแรงมาเลือกใช้แนวทางสันติวิธี ด้วยการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง ควบคู่กับการบริหารจัดการบนพื้นฐานของสังคมพหุวัฒนธรรมในการแก้ไขปัญหาพัฒนาพื้นที่ การยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชน หลักนิติรัฐ นิติธรรม ตระหนักและเคารพในกติการะหว่างประเทศ เพื่อให้พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดความสันติสุข ความเจริญ ไปพร้อมกับการพัฒนาพื้นที่ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น การสนับสนุนให้ภาครัฐส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม ภาคประชาชนและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาแก้ไขปัญหา โดยการมีกลไกการบริหารจัดการของรัฐที่มีศักยภาพเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการแก้ไขปัญหาและเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการและแผนงานหรือโครงการภายใต้นโยบายการบริหารการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งการพัฒนาชุมชนบริบทพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ดังกล่าวสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐที่ให้ความสำคัญเชื่อมโยงกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนและประเทศชาติเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็วและโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมัยยัสต์และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริต ประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง (Office of the National Economic and Social Development Council, 2019, p.14)

บทสรุป

จากที่ผู้เขียนได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนบริบทพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ข้อสรุปว่า หลักการพัฒนาชุมชนขององค์การสหประชาชาติ (United Nations) สามารถนำมาวิเคราะห์กับการพัฒนาชุมชนบริบทพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างสอดคล้องมากที่สุดหากเปรียบเทียบกับหลักการพัฒนาชุมชนอื่น ๆ เนื่องจากเป็นการประยุกต์หลักการพัฒนาชุมชนที่เข้าใจง่าย มีความทันสมัย มีความเป็นสากลและสามารถนำหลักการดังกล่าวมาบูรณาการเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการประยุกต์องค์ความรู้จากหลักการดังกล่าวเพื่อพัฒนาต่อยอดให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการช่วยกันพัฒนาชุมชน ประเทศชาติและสังคมภายใต้การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่สำคัญ คือ การสร้างความยุติธรรม การสร้างสันติสุข การช่วยกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มกำลังความสามารถสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง โดยจะต้องให้ความสำคัญกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งที่ผ่านมามีประเทศไทยได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหัวใจสำคัญในการประยุกต์กับหลักการพัฒนาชุมชนขององค์การสหประชาชาติ (UN) ในการจัดการกับความยั่งยืนของประเทศด้วยการสร้างความสมดุลระหว่างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ การปกป้องสิ่งแวดล้อมและความต้องการของมนุษย์ โดยใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนการนำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนในบริบทของโลกภายใต้ปัจจัยพื้นฐานที่ตั้งอยู่บนหลักการ 3 ประการ คือ ความพอประมาณ ความสมดุลสมผลและความรอบคอบที่เน้นการเดินทางสายกลางสำหรับคนไทยทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัวสู่ระดับชุมชนและสู่ระดับประเทศอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

Chitniratna, N. (2011). Development for community security in the Southernmost provinces. *Parichart Journal, Thaksin University*, 2(17), 11-30. (in Thai).

- College of Islamic Studies, Prince of Songkla University, Yala Islam College, Office of The Permanent Secretary for Interior. (2005). *The real needs of people in the three southern border provinces (Yala, Pattani and Narathiwat provinces)*. research report Office of The Permanent Secretary for Interior. (in Thai).
- Division of Technical Services and Planning. (2008). *Strategic plan of the Department of community development 2008-2011*. Bangkok: Ramthai press. (in Thai)
- Internal Security Operations Command. (2017). *Strategy for the internal security operations command 2017-2021* [Online]. Retrieved June 6, 2019, from:
http://www.southdeepoutlook.com/ShowAllDetails/detail_infographic/990/.html. (in Thai)
- National Strategy Secretariat Office. (2019). *National strategy 2018-2037 (Summary)*.
Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Board. (in Thai)
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2019). *The twelfth national economic and social development plan (2017-2021)*. Bangkok: The Prime Minister's office. (in Thai)
- Office of Provincial Administration Development and Promotion Ministry of the Interior. (2019). *Plan and development of provinces* [Online]. Retrieved June 26, 2019, from:
<http://nakhonsawan.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/24/2017/07/development.html>
- Pluemjai, S. & Sungkharat, U. (2015). Peace development in Southern Border Provinces: The women's story. *Journal of Humanities and Social Sciences, Thaksin University*, 10(1), 225-243. (in Thai).
- Sapauppatam, N. (2015). *Theory and principle of community development*. Chanthaburi: Rambhai Barni Rajabhat University. (in Thai)
- Sonwa, S. (2018). Human resources development in the fifth dimension. *Journal of Yala Rajabhat University*, 13(3), 503-505. (in Thai).
- Southern Border Provinces Administrative Centre. (2013). *Summary report of problems and obstacles from performance of the Southern Border Provinces Administrative Center According to the government's urgent policy and according to the state basic policy, period 2 between 23 August 2012 - 23 August 2013* [Online]. Retrieved June 6, 2019, from:
http://www.sbpac.go.th/index.php?option=com_phocadownload&view=file&id=14&Itemid=568.html. (in Thai)
- Southern Border Provinces Administrative Centre. (2017). *Strategy for the development of the southern border provinces, 2017 - 2019 (Songkhla, Satun, Pattani, Yala, Narathiwat)* [Online]. Retrieved June 7, 2019, from: http://www.wp60.sbpac.go.th/wp-content/uploads/2017/12/600803_1.pdf. (in Thai)
- Southern Border Provinces Administrative Centre. (2018). Develop Southern border economy under Master city project. *Journal of SBPAC*, 1(1), 16-19. (in Thai).
- Southern Border Provinces Administrative Centre. (2019). Deep South to become a city of livestock. *Journal of SBPAC*, 1(3), 39-39. (in Thai).

- Thai Health Promotion Foundation. (2019). *The youth roles in the development of the southern border provinces* [Online]. Retrieved June 6, 2019, from: <https://www.thaihealth.or.th/search.html> (in Thai)
- UN. Bureau Of Social Affairs. (1995). *Social progress through community development*. New York: The UN Publication.
- United Nations. (2019). *Social development* [Online]. Retrieved June 7, 2019, from: <https://www.un.org/development/desa/en/key-issues/social.html>
- Wasi, P. (1998). *Sub-district community strategy for sufficiency economy Morals and health*. Bangkok: Peekanet printing center. (in Thai)